

виготовлених і реалізованих товарів, вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, інших прямих витрат, прийнято називати виробничою собівартістю. Виробнича собівартість продукції [5, п. 3] – це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства.

Виробнича собівартість як показник економічної діяльності є якісним показником ефективності підприємства. Щодо виду і методу калькулювання собівартості продукції то ці показники підприємство визначає самостійно відповідно до конкретної ситуації підприємства, особливостей і потреб виробничого процесу, виду собівартості та калькуляційного циклу. Зокрема, цей вибір має бути зазначений у наказі про облікову політику даного підприємства.

Література.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 12.11.2021).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999р. № 318. – URL.: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
3. Безруких П.С. Организация бухгалтерського учета на предприятиях: Финансы, 1966. 206 с.
4. Барановська Т.В. Актуальність наукових досліджень з питань облікової політики. «Наука й освіта – 2003» – С. 3–5.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Затверджені наказом Мінпромполітики від 09.07.2007 р. № 373.

КОНЦЕСІЯ ЯК ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

*Беліменко О.І., магістр,
o.belimenko@knu.ua*

*Науковий керівник: Ганечко І. Г., к.е.н., доцент
Київський національний торговельно-економічний університет*

Необхідність подолання кризових явищ в Україні, забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку, ефективного функціонування важливих галузей національної економіки, реалізація суспільно-важливих проєктів за умови обмежених економічних

ресурсів зумовлює посилення взаємодії капіталу бізнесу та державного сектору.

В Україні широкого загалу набуває визначення держано-приватного партнерства (ДПП), що відповідно до чинного законодавства - співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та юридичними особами, що здійснюється на основі договору та відповідає ознакам державно-приватного партнерства [1].

Механізм державно-приватного партнерства за рахунок різноманіття форм, видів і сфер його застосування є інструментом розв'язання певних завдань довгострокового характеру в різному контексті – від застосування тільки інфраструктурних і соціальних проєктів загальнодержавного рівня до адаптації й розроблення особливо перспективних технологій для новітніх точок зростання саме там, де розташовуються місткий людський капітал і науковий потенціал [2, с. 127].

Однак, варто зазначити, більш розвиненою, комплексною та перспективною формою взаємодії є концесія, яка дозволяє здійснювати стратегічне планування, прогнозування діяльності, а також диверсифікувати ризики, що забезпечує підвищення життєздатності проєктів державно-приватного партнерства.

Концесія - форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції [3].

Основою будь-якого проєкту є договір між представниками публічного та приватного секторів. Укладання концесійних угод с приватним бізнесом є надзвичайно вигідним для держави, і обумовлено це наступними чинниками:

1. в умовах недостатніх ресурсів державі вигідніше реалізовувати масштабні проєкти за рахунок приватних інвесторів;
2. концесіонер бере на себе фінансові ризики, пов'язані з реалізацією проєкту;

3. після закінчення проєкту об'єкт будівництва чи реконструкції переходить у розпорядження органів місцевої влади або державного самоврядування [4, с. 116-117].

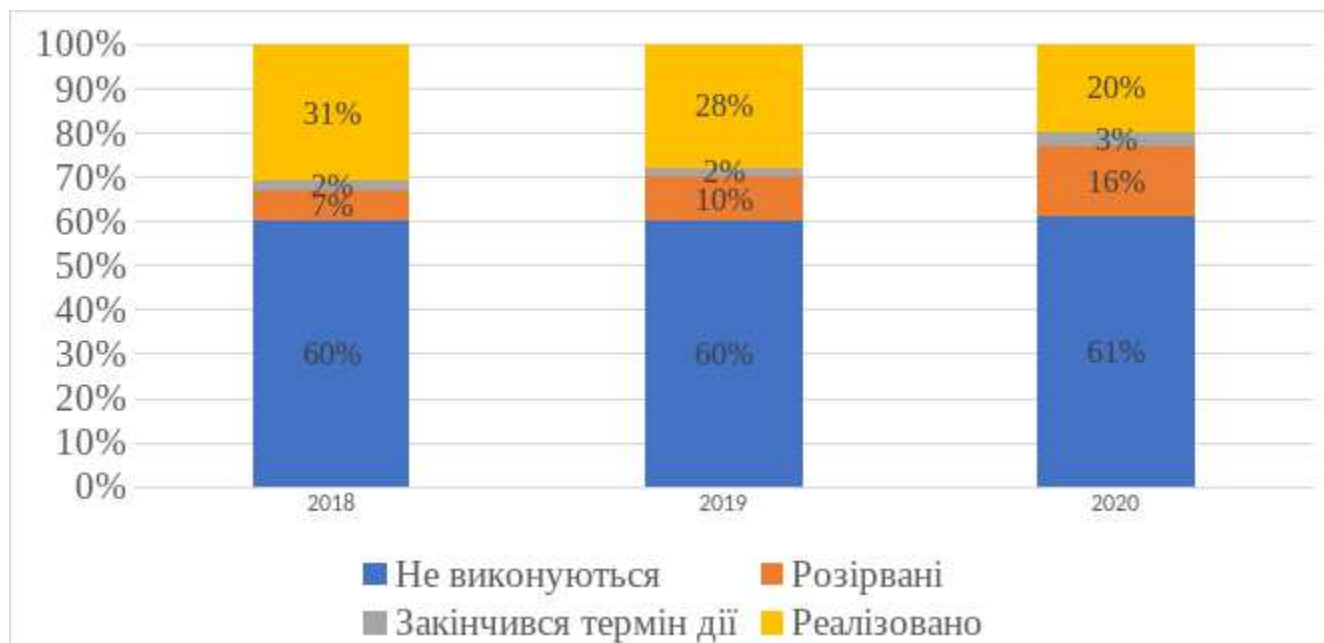
Успішне залучення інвесторів для реалізації концесійних проєктів залежить від змісту укладеної угоди. Така форма співпраці дає можливість збалансувати інтереси приватного сектору та держави, а також розділити потенційні доходи та ризики між учасниками процесу. Варто зазначити, що одним із головних завдань при укладенні концесійної угоди є погодження компромісів, для приватного інвестора - отримання якнайбільшого прибутку, для державного сектору – захист суспільних інтересів.

Для України концесія є відносно новим соціально-економічним явищем, новий закон України «Про концесію» прийнято в 2019 р., хоча в міжнародній практиці цей механізм є поширеним вже давно.

За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади станом на 01.01.2021р. в Україні на умовах державно-приватного партнерства укладено 192 договори, з них реалізується 39 договорів, з них: 29 – це концесійні договори; 6 - договори про спільну діяльність; 4 - інші договори. За даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 153 договори не реалізуються: 118 не виконуються, 35 розірвані або закінчився термін дії [5].

В Україні характерним трендом є відносно низький відсоток реалізації концесійних договорів, який у 2018-2020 рр. має тенденцію до зниження з 31% до 20%. Дані представлені на рисунку 1. В свою чергу, зростає кількість угод, які були розірвані. Основними причинами цього стали:

1. політична нестабільність на недовіра приватного сектору до держави щодо виконання нею своїх зобов'язань;
2. неспівпадання цілей держави та інвесторів при реалізації проєктів;
3. наявність корупційних схем;
4. недосконалість законодавства у сфері концесійних договорів.

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Рисунок 1 – Структура угод ДПП в Україні за ознакою «завершеність» станом на 01.01.2021 р.

За секторами економіки в Європі найбільша частка реалізованих проєктів ДПП припадає на інфраструктуру, телекомунікаційний сектор, освіту, екологію та охорону здоров'я. Щодо України, то найбільшу кількість таких договорів станом на 1 січня поточного року заключено в сфері збору, очищення та розподілення води (13 договорів), на другому місці – договори в сфері виробництва, транспортування і постачання тепла та розподілу й постачання природного газу (8 договорів); на третьому місці - сфера туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту (5 договорів). В Україні фінансового забезпечення потребує розвиток транспортної інфраструктури, в тому числі, дорожня галузь. Не дивлячись на те, що територією країни проходить сім міжнародних транспортних коридорів, які відповідають європейським стандартам практично немає, концесійний механізм будівництва об'єктів дорожньої інфраструктури не використовується (станом на 01.01.2021 р. укладено 3 угоди) [5].

Висновки. Проведений аналіз вітчизняного досвіду реалізації концесій показав, що цей механізм співпраці влади та бізнесу перебуває на етапі становлення. Кількість проєктів зростає, однак якісного розвитку не відбувається. Головна причина такої ситуації – сформована нормативно-правова база, щодо регулювання концесій залишається недосконалою. Складність та багаторівневність

конценсійного правового поля створюють ризики використання цієї моделі для активізації інвестиційної діяльності. Розбудова правових та економічних засад розвитку концесій в Україні – актуальне питання, що потребує подальшого дослідження.

Література.

1. Про державно-приватне партнерство [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

2. Біла І. С. Світовий досвід державно-приватного партнерства / І. С. Біла, Е. І. Іллічова // Вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. – 2018. – Вип. 21. – С. 126–129.

3. Про концесію [Електронний ресурс] : Закон України від 3 жовтня 2019 р. № 155-IX. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-IX>

4. Ke Feng, Shouqing Wang, Nan Li, Chunlin Wu, Wei Xiong (2018), Balancing public and private interests through optimization of concession agreement design for user-pay PPP projects. Journal of Civil Engineering and Management, vol. 24(2), pp. 116-129.

5. Стан здійснення ДПП в Україні. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>

МЕХАНІЗМ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Бук О.В., здобувач вищої освіти,
olesalinskaa@gmail.com*

*Тихоненко О.С., здобувач вищої освіти,
tyhonenko1982@gmail.com*

*Науковий керівник: Бочарова Н. А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В умовах обмеженості фінансових ресурсів підприємство має визначати власну фінансову стійкість, оскільки недостатній її рівень може призвести до неплатоспроможності підприємства, а надлишковий – до формування зайвих запасів, через що будуть збільшуватися витрати, зменшуватися прибуток та гальмуватися темпи економічного розвитку підприємства.

Отже, актуальним є питання формування механізму оцінювання фінансової стійкості підприємства, що містить принципи та етапи